

Stórverk lagt úr hondum:

Bíbliuorðabókin

Í seinastu viku kom Bíbliuorðabókin eftir Sigurd Berghamar, sum hin Føroyski Bibliugrannurinn hevur givið út.

Søguligt ítriv

Mangur hevur fegnast hesi seinastu árinum um hvussu hin føroyski bókaheimurin er vorðin ríkur og ríkur.

Vit hætta okkum ikki at samanbera okkum við grannatjóðir okkara, hvat bókmentum viðvíkur. Um vit to skuldu gjørt eina samanbering við grannatjóðir okkara vestanfyri, sum hóast tær eru bæði stórra og fólkaríkari, eru tær sum líkjast okkum mest, so siggja vit, at grønlendingar finga tey fyra evangeliini í 1744, tydd av syni Hans Egede. Póli. Íslendingar finga Nýggja Testamenti í týðing Odds Gottskálksonar í 1540. Í 1584 eiga íslendingar allar hinar heiløgu skriftirnar, tá Guðbrandsbibliian kom út.

Samstundis sum herrnhut-trúboðarin Johan Conrad Kleinschmidt í bygdini Lichtenau, beint innanfyri Sydpreben í Suður-grønlandi, í 1817 byrjar at umseta Nýggja Testamenti til grønlendsk og kundi í 1821, sum hann tekur til í dagbók síni "senda eitt vakurt, reinskrivað eintak til prentingar í Englandi", so situr Johan Schrøter, prestur í Suðuroy, og týðir Matteusar Evangelium til føroyskt í árunum frá 1816 til 1822, og kemur tað út 1823.

Sonur Johan Conrad Kleinschmidt, Samuel, sum verður mettur at vera eitt flogvit í málfrøði, ikki einans umsetti, men prentaði í Godthåb stórar partar av Gamla Testamenti, so hvørt hann týddi. Tá hann doyði í 1886, læt hann eftir seg eina nýggja týðing av allari bibliuni til grønlendskt.

Føroyska Nýggja Testamenti kom tó fyrst í 1936 í tveimum týðingum. Bibliian í týðing Victor Danielsen kom í 1949 og týðing J. Dahls o.a. í 1961.

Hóast vit føroyingar vóru nakað aftarlaga í kappaleikinum at fáa bibliuna á móðurmálinum, so er tó tað gleðiliga hent, at vit í dag hava fleiri týðingar og útgávur enn grannar okkara, og so eisini bókur, ið kunnu vera ein hjálp í bibliulestri.

Hjálpiamboð til bibliulestur

Í 1973 kom út Bíbliuorðabókin

bók, eftir Jógvan Skýlindal, við týðninginum av 2750 staðar- og persón-nøvnunum í bibliuni. Hon telur 71 blaðsíður. Seks ár seinni kom Bíbliuhondbókin eftir sama høvund. Hetta var ein økt útgáva, sum taldi 472 blaðsíður og greiddi frá úr hvørjum máli orðið var komið og vist var til fleiri stöð í bibliuni, har navnið var umrøtt. Í mongum fornum var so eisini ein styttri ella longri frágreiðing.

Slikar bókur finnast als ikki á grønlendskum, meðan íslendingar bert hava ein litlan "Orðalykil" til Nýggja Testamenti. Tó hava teir eisini ein bibliuorðabók, sum er tydd til íslendskt.

Uppaftur seks ár aftaná

Bibliuhondbók Jógvan Skýlindals, kemur Bíbliuorðabókin hjá Sigurd Berghamar.

Bíbliuorðabókin

Í fororðinum sigur høvundin: "Mær gjørdist greitt, at vit áttu at fáa eina bibliuorðabók, og vón mín var, at onkur fór undir hetta verk. Áðrenn føroyska bibliian kom, lá væl fyr í at brúka norska orðabók, og hon verður vanlig brúkt enn. Men sum árinu gingu, og eitt ættarlið vaks upp við føroyskari bibliu, gjørdist tørvin stóri at fáa føroyska bibliuorðabók. Endin var,

at eg fór at royna sjálvur at fáa hana skrivaða, og úrslitið er so her."

Sigurd byrjaði verk sitt friggjadagin 13. nov. 1981, og fyra ár seinni, 1. nov. 1985 helt hann til fyrsta innbundna eintakinum í hondini.

Hvussu bókin er gjørd og hvussu hon skal nýtast

Bókin er eitt savn av brotum úr bibliuni, skipað í alfabetiska bókstavaroð. Arbeidshátturin hjá Sigurd hjálpir okkum at skilja, hvussu vit eiga at gera nýtslu av bókini idag. Hann hevur fyrst lisið eitt skriftstað, t.d. "Harrin er góður, vernd neyðardagin; Hann kennir tey, sum lita á Hann." Sigurd hevur so mett um hvørji høvudsorðini eru og hevur tikið try: "Vernd", "neyðardagin" og "kenna". Hetta skriftstaðið er sostatt at finna undir hesum trimum flokkum av orðum.

Skuldi ein t.d. komið soleiðis fyr, at hann minnst alt versio, men veit ikki hvar tað stendur, ella minnst bert ein part, so kann verða sligið upp undir "vernd", "neyðardagin" ella "kenna". Svárið verður í øllum trimum fornum Nahum 1.7.

Tað er ikki at undrast yvir, at tað kann standa á at minnst hvar í bibliuni

eitt ávist orð, setningur ella vers stendur. Bibliian er jú samansett av 66 bókum, 1189 kapitulum og 31.173 versum!

So ber eisini til við at kanna eitt orð, t.d. dýrabart og finna eitt evni:

Lógboð Harrans eru dýrabø, Salm. 19,11

Visdómur er dýrabarur, Orðt. 3,15

Trúgvandi eru dýrabø fyrri Gud, Es. 43,5

Kristi blóð er dýrt, 1. Pæt. 1,19

Kristus er dýrabarur fyrri teimum, sum trúgva, 1. Pæt. 2,7

Roynd trúgv er dýrabø, 1. Pæt. 1,7 og 2. Pæt. 1,1.

Gagnlig fyrri øll

Hóast Bíbliuorðabókin er gjørd eftir týðing Victor Danielsen, so ber til at nýta hana í samband við hina føroysku týðingina, hóast tær eru ólíkar í málbrúði og orðavali. Eg havi gjørt nakrar tilvildarligar royndir í Gamla og Nýggja Testamenti, og munnu í meðal 2 av trimum høvudsorðum í hvørjum versi vera tey somu.

Bókiner týðiliga ætlað leikmanninum — sum tey flestu av okkum eru. Fullkomnari orðabókur finnast á øðrum málum, men eru aloftast so stórar, tungar — og dýrar. Og so eru tær ikki á føroyskum!

Til tess at ein bók ikki skal gerast ov stór í vavi, er ofta neyðugt at nýta smærri stavir og móguliga stúva tekstin saman. Hetta verður ein bái hjá teimum, sum siggja illa. Henda bókin, sum telur slakar 500 síður, hevur týðiligar stavir og er lott at leita í.

Stórverk

Hóast, sum høvundurin sigur í fororðinum: "Bókin er ikki ein fullfíggiður orðalisti yvir øll orð í bibliuni, heldur ikki, at tey orð, ið nevnd eru, ikki koma fyrri aðrastaðni og ikki gevur málfrøðiliga orðalýsingar", so er tað einki til hindurs fyrri, at bókin er at rokna sum eitt stórverk.

Í bókini eru um 3000 orð í bókstavaroð við samlangt útið 40.000 ávisingum til bibliuna. Tað tók høvundanum 10 mánaðir at gera Nýggja Testamenti og 16 mánaðir at gera Gamla Testamenti. Hann setti sær fyrri at skriva 10 síður um vikuna. Frá 13. nov. 1981 til 3. februar 1984 hevur hann í meðal arbeitt einar 4-5 tímar hvønn dag, seks dagar um vikuna, við nærlagni og áhaldni, sum til tíðir man hava nærkast markinum til treiskni! Helst eru bert teir, sum fáast við slíkt arbeið, førir

fyrri at meta um tað.

Afturat hesum arbeiði hevur Sigurd sum ungur verið við til at hjálpa Victor við rættlestri o.o., tá Nýggja Testamenti kom í 1936. Í 1949 var hann saman við øðrum við til at rættlesa bibliuna, og var eisini við til arbeiðið at endurskoða (revidera) bibliuútgávuna, sum kom út í 1975.

Í fororðinum takkar Sigurd teimum, sum hava eggjað honum til verkið og veitt honum dugnað. Tey eru utaniva fleiri, men vil eg her bert nevna tey, abbason hansara, Sigurd, sum hevur hjálpt

honum viðat gjøgnumgingið handritini, og systir hansara, Jónu Joensen, sum hevur maskinskrivað yvir 900 A4 ork frá teimum 30.000 hondskrivaðu kartotekskortunum.

Bókin er sett hjá Effzett og prentað í 1.500 eintøkum hjá Estra. Helgi Justinussen hevur bundið inn. Hon kostar kr. 180,- og er at fáa í bókhandlunum.

Bókin er eitt hent amboð hjá øllum, sum lesa og grunda á tað, sum stendur í bibliuni.

Páll Poulsen

Tuborg fingi nýggjan upplýsingarstjóra

Hann eitur Poul-Ove Kühnel og kemur frá »Radioavisen«

Tann 1. oktober fekk »De forenede Bryggerier« — Tuborg-upplýsingarleiðara. Navn hansara er Poul-Ove Kühnel, sum kom úr embættinum sum stjóri á »Radioavisen«

Blaðið »Tuborg Posten« skrivaði nú um dagarnar nøkur orð um broytingina í leiðsluni.

Blaðið skivir: Under Poul-Ove Kühnells ledelse skal informationsafdelingen fortsat være en servicefunktion for bryggerierne danske og internationale divisioner.

Afdelingen er ansvarlig for bryggerierne interne og eksterne information, herunder udgivelsen af en række periodiske publikationer med et årsoplag på knap 600.000 eksemplarer. Til disse publikationer hører Tuborg Posten, hvis ansvarshavende redaktør Poul-Ove

Kühnel er fra dette nummer.

Til informationsafdelingen hører endvidere bryggerierne besøgsafdelingen, der hvert år modtager mange tusinde gæster. En stærkt voksende del hører er unge under uddannelse, som på bryggerierne i enteres om emner som industrihistorie, erhvervsliv, miljøforhold m.v., alt sammen som et led i bryggerierne øgede samfundskontakt.

Rætting til ortopædi

Av eini ella aðrari orsök komu vit at skriva orðið Havnin, har orðið Klaksvík skuldi standa í samrøðuni við Johan Djuhrhus, yvirlækna í Sosialinum seinasta hósdag.

Reglubrotið skal vera soljóðandi:

— Nú verður so aftur tosað um ein ortopæd í Havn umframt tann í

Klaksvík. Hvi eru røddir í Klaksvík, sum eru imóti, at ortopædur verður settur í Havn eisini?

— Hetta er helst tí, at teir bera ótta fyrri, at tá verður ov lítið at gera hjá ortopædinum í KLAHSVÍK.

Blaðstj.

Aliskeið

Seinasta týsdag høvdu vit tíðindastubba um skeið, sum Aliráðið skipar fyrri nú sunnudagin. Vit skulu gera

vart við, at hetta skeiðið er ikki alment men bert fyrri innboddum.

Blaðstj.